

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Número 5, 2013 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
P. 89-91
Data de recepció: 5/07/2011 / Data d'admissió: 12/12/2011
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

Alexandre Jaume i Rosselló, *Obres Completes d'Alexandre Jaume Rosselló*, Palma: Leonard Muntaner, 2011. [Volum 1: *Alexandre Jaume Rosselló (1879-1937)*, biografia a cura d'Alexandre Font Jaume, pròleg de Jaume Massot Muntaner, 399p. + 12 làmines. Volum 2: *Escrits des de la presó*, a cura d'Alexandre Font Jaume, amb pròleg d'Andreu Jaume Enseñat. Volum 3: *Impresiones de un constituyente 1931-1933*, a cura d'Alexandre Font Jaume, amb pròleg de José Bono Martínez i introducció de Maria Ballester Cardell, els volums 4 i 5 estan en preparació].

Andrés L. Jaume
Universitat de les Illes Balears
andres.jaume@uib.es

Alexandre Jaume i Rosselló nasqué a Montevideo, Uruguai, el 22 de novembre de l'any 1879. Fill d'Andreu Jaume Nadal i Isabel Rosselló Pastors, mallorquins emigrats a l'Uruguai. Son pare havia estudiat al seminari conciliar de Palma, però va deixar la carrera eclesiàstica i obrí un centre d'estudis (1867-1868) a més de fer classes particulars de llatí. La seva dona, també mestra d'escola, era germana d'Alexandre Rosselló i Pastor, ministre de gràcia i justícia al govern d'Antoni Maura. Tot i això, Andreu Jaume Nadal emigrà a l'Uruguai on el seu pare ja s'havia establert i havia fet negocis importants juntament amb els seus germans. Així Alexandre va aprendre les primeres lletres a l'Uruguai on va ser escolaritzat en francès. El 1889 la família dels Jaume torna a Palma i el jove Alexandre estudià el batxillerat a l'Institut Balear de 1891 a 1895. De 1896 a 1897 cursà Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona, on va ser alumne de Daurella, però abandona, sembla que per pressions familiars, aquests estudis pels de Dret a la mateixa universitat. Tot i això no romangué a Barcelona, sinó que continuà els seus estudis a les universitats de València i Madrid, on el 12 d'octubre de 1900 obté el títol

de llicenciat en Dret amb la qualificació d'excel·lent. El seu pare sembla que ja havia previst que el seu fill fes carrera política al partit liberal i fos d'alguna manera el successor del seu oncle Alexandre Rosselló. Això incloïa una bona formació per a Alexandre que son pare no descuidà i tot seguit de finalitzats els estudis de dret Alexandre va anar a París (1901-1903) per estudiar economia a la Sorbona. Quant tornà va ésser anomenat, gràcies a les gestions de son pare, cònsol de l'Uruguai a Palma i es va dedicar a l'exercici del dret i la política, amb una clara predilecció per aquesta darrera. Jaume milità al partit liberal des de 1904, i el 1909 va aconseguir ser nomenat regidor de l'Ajuntament de Palma, però sembla que decebut per la política local. Abandonà l'any següent el Partit Liberal i es dedicà als negocis juntament amb els seus germans. El desencís de la política i de l'exercici del dret l'aproparen ideològicament al socialisme i el maig de 1919 per iniciativa de Llorenç Bisbal s'afilià a l'agrupació socialista de Palma quan aquesta comptava amb només 28 membres. La sorpresa familiar i social va ser majúscula, un burgès empresari amb una bona situació econòmica afiliat a un partit d'obers més aviat considerat radical a l'època, però Alexandre Jaume es va mantenir en la seva decisió i va col·laborar molt activament en l'òrgan de difusió del partit, *El Obrero Balear*, amb molts d'articles de caire teòric sobre el socialisme des d'una perspectiva clarament influenciada per Jean Jaurès, es a dir, un socialisme pacifista i no revolucionari. El 1931 jurà el càrrec de diputat a les Corts Constituents. Fou el primer diputat socialista per Balears, però fins al 1936 no va ocupar cap càrrec dins del partit i fins i tot va tenir problemes amb un sector del mateix. El 23 d'abril de 1936 va ser elegit compromissari per a l'elecció del president de la República. Quan esclatà el cop d'estat del General Francisco Franco, va ser detingut el 19 de juliol de 1936 al Port de Pollença on estiuvejava. Fou empresonat al Castell de Bellver i el 16 de febrer de 1937 el consell de guerra el condemnà a mort. Fou afusellat a les tàpies del cementiri municipal de Palma la matinada del 24 de febrer de 1937, juntament amb Emili Darder, primer batlle republicà de Palma, Antoni Mateu, batlle d'Inca, i Antoni M. Ques, enmig d'una massa de gent furibunda que cridava i aplaudia amb cada descàrrega de l'escamot d'execució.

Alexandre Jaume, tot i que no va fer cap sistema filosòfic-polític sí que es va preocupar per divulgar i reflexionar sobre el socialisme en una època en la qual cohabitaven tendències molt diverses. En vida, va publicar dos llibres, *Impresiones de un constituyente 1931-1933* (Palma: establecimiento tipográfico de José Tous, 1933) i *La insurrección de Octubre. Cataluña, Asturias, Baleares* (Felanitx: Tipografía Felanigense, 1935). Com s'assenyala a les notes inèdites fins a 2011 de *Mi Cahario* (p. 127), hi havia projectat un petit llibret d'introducció al socialisme, *El Guión del Socialista*, obra de caràcter divulgatiu que va, però, desaparèixer cremada quan Jaume va ser arrestat. Finalment, estant Jaume a presó, feia sortir unes notes d'amagatotis per a compondre un llibre titulat *Mi Cahario*, obra que ha romàs inèdita fins a l'any 2011, i que s'ha publicat juntament amb la correspondència generada des de la presó. Jaume va ser també un col·laborador habitual a *El Obrero Balear* i *La última Hora*.

Actualment s'està preparant una edició d'aquests escrits dintre del projecte d'edició de les seves *Obres Completes* a cura d'Alexandre Font.

L'estudi i la recuperació de la memòria d'Alexandre Jaume no ha estat una tasca fàcil després dels anys de la dictadura del general Franco i a una illa on tothom, fins fa gairebé unes poques dècades, es coneixia. Les fonts orals, principalment els fills d'Alexandre i el seu nebot Andreu Jaume Rovira no sempre foren explícites, si bé aquest darrer conservà un bon grapat d'escrits –Arxiu Jaume Rovira– i es preocupà de la rehabilitació de la figura del seu oncle. També la línia directa d'Alexandre Jaume conserva un excel·lent arxiu documental –Arxiu Jaume Planes–. Tot i això, no cal parlar de cap tipus d'estudis fins als treballs del seu net Alexandre Font Jaume, catedràtic de llatí a l'ensenyament secundari i doctor en Filologia Clàssica. En efecte, els diversos estudis del Dr. Font palesen un apropament científic que s'anteposa al record emocionat del seu avi. Podem afirmar que avui en dia sobre els aspectes biogràfics d'Alexandre Jaume s'ha dit tot el que es podia dir, particularment amb la biografia publicada a l'any 2011 *Alexandre Jaume Rosselló (1879-1937)*. Tot i això queden per fer tasques como ara l'anàlisi de les seves idees polítiques i el rerefons teòric que les nodreix, feina que només es pot escometre amb una anàlisi textual, ja que la seva biblioteca fou cremada per motius de seguretat de la família.

Nota bibliogràfica

- CRUANYES, J. «L'assassinat d'Alexandre Jaume», *El Temps*, 80, (2-8/09/2003).
- DD.AA. *Documentos Socialistas. Escritos de Indalecio Prieto, de Ramón González Peña, Toribio Echevarria, Amador Fernández, Antonio Llaneza, Alejandro Jaume, Francisco Torquemada, Jóvenes Presos de Asturias y de Madrid, etc.* Madrid, 1935.
- FONT JAUME, A. *Alexandre Jaume*. Palma: Ajuntament de Palma, 1987.
- GABRIEL, P. «Alexandre Jaume, primer intel·lectual socialista mallorquí», *Randa*, 3, (1970): 167-225.
- JAUME ENSEÑAT, A. *El somni d'Alexandre Jaume*. Barcelona: Fundació Rafael Campalans, Arxiu Històric, 2003.
- JAUME MAS, J. «El final de Alejandro Jaume», *Diario de Mallorca*, 20 de juliol de 2006.
- «75 aniversari de una ignominia», *Diario de Mallorca*, 16 de febrer de 2012.
- MOLL MARQUÉS, J. *Crònica d'una infàmia. El procés contra Emili Darder, Alexandre Jaume, Antoni Mateu i Antoni Maria Ques*. Palma: Editorial Moll, 2009.
- PAYERAS, M. «Alexandre Jaume. Una aproximació al seu pensament polític (1931-1936)», *Randa*, 22, (1987): 81-113.
- TRIAS MERCANT, S. *Història del pensament a Mallorca*, vol. I i II. Palma: Editorial Moll, 1985 i 1995.